

Politiikkatoimet ja ohjaukset luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi

Luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen uhkaa talouden ja yhteiskunnan kestävyyttä globaalisti. Teknologiateollisuus ry tunnistaa tarpeen kunnianhimoisille ja tehokkaille toimille tämän kehityksen pysäyttämiseksi ja kääntämiseksi elpymisuralle. Teknologiateollisuus ry tukee sitä, että Suomi saavuttaa Kunming-Montrealin luonnon monimuotoisuuskehityksen asettamat tavoitteet.

Teknologiateollisuus ry kannustaa yrityksiä vapaaehtoiisiin toimiin luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseksi. Luontokadon pysäyttämiseksi lainsäädännön ja muiden ohjauksien kehittäminen on tarpeen, jotta konkreettisten toimien toteuttaminen olisi mahdollisimman sujuvaa.

Teknologiateollisuus ry tukee Euroopan unionin biodiversiteettistrategian tavoitteita, joiden mukaan luonnon monimuotoisuus pyritään saamaan elpymisuralle vuoteen 2030 mennessä. Teknologiateollisuus ry pitää välttämättömänä, että kaikki jäsenmaat tekevät osansa tavoitteiden saavuttamisessa.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen edellyttää olemassa olevan sääntelyn kehittämistä ja muokkaamista nykytilanteeseen sopivaksi. Sääntelyn päivittämisessä tulee varmistaa, että se kohdistuu aidosti vaikuttaviin toimiin pitkäjänteisesti ja kustannustehokkaasti sekä huomioi suomalaisten ja eurooppalaisten yritysten kansainvälisen kilpailukyyn. Sääntelyä valmisteltaessa on tärkeää kuulla yrityksiä niiden valmiuksista ja haasteista luontotyössä. Sääntelyn on tärkeä pyrkiä joustaviin, selkeisiin ja markkinaehtoihin ratkaisuihin. Teknologiateollisuus ry pitää tärkeänä, että uudet luontoon liittyvät velvoitteet perustuvat EU-tasoiseen sääntelyyn, jotta suomalaisten yritysten kilpailukyky sisämarkkinoilla ei vaarannu.

Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja siihen liittyvät toimet EU:n sisällä eivät saa kuitenkaan vaarantaa luonnon monimuotoisuutta EU:n ulkopuolella. Liian voimakkailla toimilla voidaan päätyä ohjaamaan investointeja EU:n ulkopuolisille alueille, joissa toiminnan harjoittaminen on mahdollista huomattavasti kevyemmällä byrokratialla. Toimintojen ulkoistaminen maihin, joissa ympäristö- ja muu lainsäädäntö ei ole samalla tasolla kuin Suomessa, päädytään helposti aiheuttamaan huomattavasti suurempia haittoja luonnon monimuotoisuudelle. Sääntelyn ei tule ohjata toimintojen ulkoistamiseen, vaan olla kannustavaa yrityksille.

Neitseellisten materiaalien hyödyntäminen on merkittävä luontokadon ajuri ja Suomi on yksi Euroopan unionin materiaali-intensiivisimmistä talouksista. Suomella ja luonnon monimuotoisuudella on paljon voitettavaa kansallisten ja EU:n kiertotaloustoimien vahvistamisesta ja raaka-aineiden kestävä ja vastuullisen tuotannon edistämiseksi. Teknologiateollisuus ry tukee Euroopan komission pyrkimystä edistää uudella lainsäädännöllä kierrätysmateriaalien käyttöä ja luoda yhtenäiset jäte- ja kierrätysmarkkinat erityisesti kriittisille raaka-aineille. Kiertotalous ei kuitenkaan yksin riitä ratkaisemaan kasvavaa raaka-ainepulaa. Kriittisiä raaka-aineita koskevan politiikan tavoitteiden asettelussa ei pidä unohtaa globaalia biodiversiteetin suojaamista.

Ehdotukset luonnon monimuotoisuutta vahvistaviksi politiikkatoimiksi

Ekologisen kompensaation kehittäminen

Ekologinen kompensaatio on viimesijainen keino välttää nettohaitan aiheuttaminen luonnolle, jos hankkeen toteutuksessa ei ole muilla keinoin mahdollista poistaa haittoja. Ekologinen kompensaatio mahdollistaa sen, että esimerkiksi tuotantolaitoksen perustamisen nettovaikutus luonnon monimuotoisuuteen on neutraali tai positiivinen, mikä ilman kompensaatiota olisi usein mahdotonta. Positiivisten luontovaikutusten tuottaminen on välttämätöntä luonnon monimuotoisuuden heikentymisen pysäyttämiseksi.

Ekologisessa kompensaatiossa toiminnanharjoittaja voi ostaa tai tuottaa luontoarvoja hyvittääkseen luonnolle aiheuttamaansa haittaa. Suomen lainsäädännössä ekologinen kompensaatio perustuu viranomaisten varmennukseen ja vapaaehtoisuuteen. Nykyisessä lainsäädännössä on yritysten näkökulmasta kehittämisen tarpeita, jotta ekologinen kompensaatio olisi laajemmin käyttökelpoinen työkalu.

- Ekologisen kompensaation laskentaperiaatteet ja niiden soveltaminen käytäntöön on uudistettava siten, että se ei edellytä luontotyyppitasoa vastaavuutta, kun heikennettävä kohde ei ole uhanalaista luontotyyppiä. Tällöin vastaavuutta tulisi edellyttää ainoastaan luontotyyppien pääryhmätasolla: Itämeri, Itämeren rannikko, sisävedet ja rannat, suot, metsät, kalliot sekä kivikot ja tunturit. Kompensoitavien uhanalaisten luontotyyppien osalta on kuitenkin tärkeää mahdollistaa tarkoituksenmukaiset poikkeukset uusiutuvan energian ja yhteiskunnan kannalta erittäin merkittävien hankkeiden osalta.
- Ekologisen kompensaation lainsäädäntöä on kehitettävä käyttökelpoisemmaksi muun muassa vahvistamalla suojeluhyvityksen käyttökelpoisuutta luonnonarvojen

tuottamisessa sekä mahdollistamalla yritysten valtion mailla rahoittaman ennallistamisen hyväksyminen ekologiseen kompensatioon.

- Ekologisen kompensaaion ehdoista on poistettava vaatimus siitä, että perustavat toimet toteutetaan ennen heikentävien toimenpiteiden aloittamista. Sen sijaan on määriteltävä aikaraja, jonka puitteissa perustavat toimenpiteet on toteutettava.

Ennallistamisasetuksen toimeenpano

Euroopan unionin ennallistamisasetus asettaa laajat velvoitteet Suomelle ennallistaa luontoa. Asetuksen kansallisella toimeenpanolla on merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan, sillä se koskee muun muassa soita, kosteikkoja, niittyjä, vesistöjä, metsiä, maatalousympäristöjä, pölyttäjiä ja kaupunkiympäristöjä.

- Kansallisen ennallistamissuunnitelman valmistelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota yksityisen rahoituksen mahdollistamiseen ja yritysten osallistamiseen ennallistamisvelvoitteiden toimeenpanossa. Samalla on varmistettava, että elinkeinotoiminta voi kohtuullisilla ehdoilla jatkua sellaisilla alueilla, joita ennallistamisasetuksen velvoitteet koskevat.
- Ennallistamisasetuksen toimeenpanoon liittyvä mahdollinen ekologisen kompensaaion velvoittavuus on toteutettava siten, että yritysten on kohtuullisilla kustannuksilla mahdollista selviytyä velvoitteista. Ennen velvoittavuuden harkintaa ekologisten kompensaaion toteuttaminen tulee tehdä yrityksille kannustavaksi ja helpoksi toteuttaa. Tämä edellyttää toimivien luonnonarvomarkkinoiden syntymistä. Ennallistamisasetuksen mukaisesti velvoittavuudessa on tärkeää mahdollistaa tarkoituksenmukaiset poikkeukset uusiutuvan energian ja yhteiskunnan kannalta erittäin merkittävien hankkeiden osalta.

Toimiva luonnonarvomarkkina

Luonnon monimuotoisuuden heikkenemisen pysäyttäminen tulee edellyttämään yksityisen sektorin osallistumista luonnon tilan parantamiseen. Tämän mahdollistamiseksi on panostettava toimivan luonnonarvomarkkinan luomiseen ja selkeytettävä luonnonarvojen hankkimiseen ja tuottamiseen liittyvää lainsäädäntöä. Toimiva luonnonarvomarkkina syntyy riittävästä tarjonnasta ja kysynnästä sekä läpinäkyvyydestä ja selkeydestä niin luonnonarvoja tuottavien maanomistajien kuin niitä ostavien yritysten näkökulmasta. Viranomaisten varmennus tuotetulle luonnonarvolle on tärkeää viherpesusyytösten välttämiseksi, mutta varmennuksen on oltava nopeaa ja sujuvaa, jotta hyvät hankkeet eivät kariudu kankeaan byrokraatiaan.

- Toimivan luonnonarvomarkkinan kehittäminen on luonnon monimuotoisuuden turvaamiseksi välttämätöntä. Luonnonarvomarkkinan on toimittava tehokkaasti. Kaupan olevat luontoarvot on varmistettava viranomaisen toimesta.
- Luonnonarvomarkkinan on katettava ekologisen kompensaation lisäksi myös muut vapaaehtoiset toimet luonnonarvojen hankkimiseksi. Tällaisia tarpeita ovat muun muassa epäsuorien haittojen hyvittäminen ja ympäristövastuullisuuden osoittaminen.
- Riittävän tarjonnan varmistamiseksi maanomistajille on tarjottava koulutusta ja prosessien ennakoitavuutta siten, että markkinalle osallistuminen ei aiheuta maanomistajalle kohtuuttomia riskejä. Luonnonarvomarkkinoille tulisi olla mahdollista osallistua myyjänä jo siinä vaiheessa, kun maanomistajalla on osoittaa viranomaisen hyväksymä suunnitelma luonnonarvojen tuottamisesta. Tällöin maanomistajan ei tarvitsisi ottaa kantaakseen kustannuksia perustavien toimien toteuttamisesta ja maa-alueen käytön rajoituksista ennen tietoa siitä, onko tuotettaville luonnonarvoille ostajaa.
- Tarjonnan varmistamiseksi valtion on tärkeää osallistua luonnonarvomarkkinoille esimerkiksi mahdollistamalla yrityksille luonnon ennallistamistoimien rahoittaminen valtion mailla.

Luontotyön kannustimet

Luonnon monimuotoisuutta vahvistavat toimet turvaavat pitkäjänteisesti yritysten liiketoimintaedellytyksiä turvaamalla ekosysteemien elinkelpoisuuden. Yrityksiä on tärkeä kannustaa osallistumaan luontotoimien rahoittamiseen.

Keskeistä on varmistaa osallistumisen helppous ja joustavuus toimijan koosta riippumatta, jotta myös pienemmät yritykset voivat osallistua luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen.

- Yritysten luontorahoituksen verokohtelua on uudistettava siten, että yrityksen luontorahoitukseen osoittamat panostukset vähentävät yrityksen verotusta.

Julkisen ja yksityisen sektorin yhteistyö

Yrityksillä on tahtoa olla mukana luonnon monimuotoisuuden vahvistamisessa. Julkisen sektorin on toimittava yritysten luontotyön mahdollistajana ja kutsuttava yritykset mukaan yhteistyöhön luontotavoitteiden saavuttamiseksi. Julkisen sektorin kädenojennus on tärkeää erityisesti pienemmille yrityksille, joilla ei välttämättä ole resursseja käynnistää mittavaa omaa luontotyötään.

- Valtion ja viranomaisten on kehitettävä uusia yhteistyömalleja yritysten kanssa. Tällaisia voivat olla esimerkiksi koordinaatio suurissa luontohankkeissa, joihin eri kokoiset yritykset voisivat joustavasti ja matalalla kynnyksellä osallistua.

- Julkisen sektorin hankinnoissa on otettava käyttöön kriteereitä, jotka suosivat luonnon monimuotoisuutta vahvistavia tuotteita ja palveluita. Tämä kannustaa ja tekee yrityksille taloudellisesti kannattavaksi kehittää luontopohjaisia ja ekosysteemejä mahdollisimman vähän kuormittavia ratkaisuja.

Reilut kansainväliset pelisäännöt

Kansainvälisillä markkinoilla kilpailtaessa on välttämätöntä, että luonnon monimuotoisuuden vahvistaminen ei aiheuta suomalaisille ja eurooppalaisille yrityksille kohtuutonta taloudellista taakkaa. Euroopassa on olennaista turvata toimintaympäristön ennustettavuus ja joustavuus, jotta voidaan löytää kustannustehokkaita ratkaisuja ja innovaatioita luonnon monimuotoisuuden vahvistamiseen samalla kilpailukyvyistä huolehtien.

- EU:n biodiversiteettistrategian toimeenpanossa on varmistettava kansallinen liikkumavara, jotta valitut toimenpiteet ovat kustannustehokkaita ja vaikuttavia, sekä huomioitava globaalit vaikutukset. Strategian toimeenpano ei saa johtaa toimintojen ulkoistamiseen EU:n ulkopuolelle.
- Euroopan unionin on tuettava voimakkaasti maailmanlaajuisia luontositoumusten toimeenpanoa, jotta kansainvälinen kilpailuympäristö eurooppalaisille yrityksille on reilu.
- Kansainvälisessä sääntely-ympäristössä on kiinnitettävä huomiota kansainvälisten standardien kehittämiseen luonnon monimuotoisuuden ja yritysten luontotyön mittaamiseen sekä luontoarvojen määrittämiseen. On tärkeää varmistaa, että eri maiden vaihteleva sääntely luonnon monimuotoisuuteen liittyen ei muodosta esteitä kansainväliselle kaupalle.
- Euroopan unionin teollisuuspolitiikassa ja Clean Industrial Dealin valmistelussa on jatkettava vihreän siirtymän edistämistä. Mahdollisissa tulevilla EU:n investointiohjelmilla on välttämätöntä huomioida myös luonnon monimuotoisuuden turvaaminen tukemalla luontopohjaisten ratkaisujen ja niiden markkinoiden kehittämistä sekä soveltamalla ei merkittävää haittaa -periaatetta investointitukien ehdoissa.